

DİL ARAŞTIRMALARI

Journal of Language Studies

Yıl/Year: 18, Dönem/Period: 2024-Bahar/Spring, Sayı/Number: 34

ISSN 1307-7821 | e-ISSN 2757-8003

HABERLER

News

Seysenbay Jolayulı Kudasov'un Hayatı ve Eserleri

Senbek Utebekov

Dr., Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Kazak-Türk Üniversitesi
Filoloji Fakültesi Türk Filolojisi Bölümü, Türkistan/Kazakistan

e-posta senuteb@gmail.com

orcid 0000-0003-3557-6758

Atıf

Citation

Utebekov, Senbek (2024). Seysenbay Jolayulı Kudasov'un Hayatı ve Eserleri. *Dil Araştırmaları*, 34: 329-334.

Başvuru

Submitted

27.04.2024

Revizyon

Revised

30.04.2024

Kabul

Accepted

30.05.2024

Çevrimiçi Yayın

Published Online

31.05.2024

Ünlü Türkolog, Kıpçak sahası metinlerinin uzmanlarından biri, değerli hocamız Seysenbay Kudasov (Foto-1)'u 18 Şubat 2024 yılında kaybettik. Acı kaybımız için merhuma Allah'tan rahmet, kederli ailesine ve tüm sevenlerine baş sağlığı dileriz.

Hayatı

Seysenbay KUDASOV, 20 Eylül 1956 yılında Taldıkörğan Eyaleti Kapal İlçesi¹'ne bağlı Kızılağaç köyünde dünyaya geldi (Tanavova, 2016: 3).

¹ Günümüzde Alamatı Eyaleti, Aksu İlçesi olarak değiştirilmiştir

1974 yılında Almatı'daki El-Farabi Kazak Millî Üniversitesi²'nin Kazak Dili ve Edebiyatı bölümünü kazanıp 1979 yılında tamamladı. Üniversitede M. Tomanov, R. Sızdıkova, A. Iskakov gibi ünlü Kazak Türkologlardan eğitim gören Seysenbay, bitirme tezini Prof. B. Manasbayev'in danışmanlığında Kazak Türkçesinin istilistik özellikleriyle ilgili konuda hazırladı.

Üniversiteden mezun olunca Kazak SSC Bilimler Akademisi Dil Bilimi Enstitüsüne bağlı Kazak Dili bölümünde bilimsel araştırmacı olarak göreve başladı. 1981 yılında Türkolojiyle ilgisini anlayan bölüm başkanı Ahmedî Iskakov, Kazak Dilinin Tarihi ve Türkoloji bölümüne transfer etti.

K. Ömiraliyev, A. Kurışjanov, A. Garkavets, A. Kaydarov, B. Abilkasimov, A. İbatov, E. Jubanov, B. Bafin ve T. Arınov gibi bilim insanlarıyla birlikte çalışması genç araştırmacının büyük Türkolog olarak yetişmesine vesile oldu. Dil Bilimi Enstitüsünün müdürü, akademik Abduvali Kaydarov'un yönlendirmesiyle Ermeni Harfli Kıpçak metinlerini araştırmaya başladı. Fakat o dönemlerde Ermeni harfli metinler konusu Türkolojide yeni yeni ele alınmaya başlamıştır. Kazakistan'da hatta Sovyetler Birliği'nde bu konuyla ilgili T. İ. Grunin tarafından 1967 yılından yayımlanan 4386 numaralı kitabı³ ve Ukrayna'da A. N. Garkavets ile Y. R. Daşkeviç'in, Kazan'da İ. Abdullin'in yaptığı bazı çalışmalar dışında ciddi bir şekilde ele alınan çalışma henüz yapılmamıştır. Zaten bu dönem yabancı bilim adamlarının çalışmalarından faydalanılmaya elverişli bir dönem değildi. Buna rağme o, Ermeni alfabesini kendiliğinden öğrenmeye başladı. Bu konu üzerinde sürekli çalışarak büyük deneyim kazandı. Kasım 1982 tarihinde bu konuya daha da hakim olmak için Aleksandr Garkavets'le görüşmek üzere Ukrayna'ya gitti. A. Garkavets'ten bir süre ders alarak Türkolojinin aktüel sorunlarıyla ilgili yeni bakış açısı kazandı ve onun kitaplığında bulunan metinlerden faydalanarak Ermeni Kıpçak metinlerini sosyal ve kültürel söz varlığı açısından araştırmaya başladı. Tezi, daha da pekiştirmek için 1984 yılında 6 ay Rusya Kirov arşivinde bulunarak Ermeni Kıpçak metinlerini tekrar gözden geçirdi. Kudasov'un belirttiği gibi "Eski Kıpçak Türkçesinin en gelişmiş döneminden çöküşüne kadarki sürecini farkedebildiğimiz bu metinlerin yazıldığı dönem, 1572 yılından başlayarak XVII yüzyılın ortalarına kadar devam etmektedir. 29 dosya hâlinde saklanan yazılar, 16500 sayfadan oluşmaktadır" (WEB-1; WEB-2).

Kudasov'un çalışmalarının çoğunun Kazakistan'ın bağımsızlığı sonrasında yayımlandığı görülmektedir. Fakat daha önce de Ermeni harfli metinlerden biri olan "Dana Hikar" [=Bilge Hikar] hikâyesi üzerinde birçok makale ve bildirileri yayınlanmıştır. 1988 yılında Kazak SSC Kültür Bakanı olan Özbekali Janibekov'un teklifiyle hikâyenin çeviriyazısı ile tıpkıbasımı hazırlanıp, 1990 yılında "Dana Hikar Sözi niņ Tili"⁴ adıyla monografi olarak çıkmıştır (Foto 2). Çalışmada metin ses, şekil özellikleri ve söz varlığı açısından ele alınmaktadır.

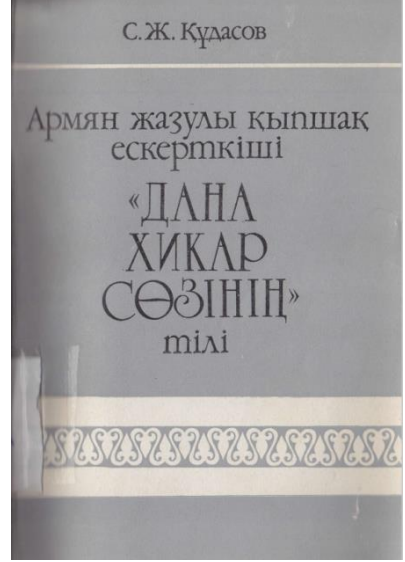
² O zamanlar bu üniversite S.M. Kirov adını taşıyordu.

³ 1559-1567 yılları arasında yazılmış eser II. Dünya Savaşı'nda kaybolmuştur.

⁴ 1894 yılında Ukrayna'nın Lviv şehrinden Viena'ya getirilmiş olan bu eseri, 1964 yılında Fransız bilim insanı J. Deny ile Polonyalı E. Triyarskii Fransız diline çevirmiştir. Bundan sonra eser, Türkoloji araştırmalarında "Bilge Hikar'ın Tarihi", "Bilge Akir (Hikar)'ın Hikâyeleri", "Bilge Hikar'ın Tarihi ve Öğretileri" olarak anılmaktadır. Eser aslında Hikar adlı bir kahramanın evlat edindiği Natan'a söylediği

Bu bilimsel çalışmasından dolayı ona aynı yıl Kazak SSC Gençlik Birliği'nin Onur Ödülü, 1991 yılında KC Millî Bilimler Akademisi tarafından “Başarılı Genç Bilim İnsanı” diploması ve ödülü verildi. “Dana Hikar” hikâyesinin bu çeviriyazısı 2013 yılında yayımlanan Türk dünyasının eski abidelerine yer verilen “Ädebi Jädigerler” adlı 20 ciltlik eserde hiç değişmeksizin yer aldı.

Kariyerini Kazakistan Millî Bilimler Akademisi'ne bağlı Ahmet Baytursinov Dil Bilim Enstitüsünde başlayan Seysenbay Kudasov, Kazakistan'ın çeşitli yüksek eğitim kurumlarında ders verdi. Özellikle hayatının büyük bir bölümü Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi, Silkway Uluslararası Üniversitesi, Muktar Avezov Üniversitesi gibi yüksek eğitim kurumlarında çalışmaları geçirdi. Bununla birlikte Manas Uluslararası Kırgız-Türk Üniversitesinin yüksek lisans ve doktora öğrencilerine “XVI-XVII. yy. Ermeni Harfli Kıpçak Metinleri” ve “Codex Cumanicus (XIV. yy.)” konularında ders verdi. Araştırma konusuyla ilgili olarak Ukrayna, Ermenistan, Gürcistan, Rusya gibi dünyanın çeşitli ülkelerinin arşiv ve kütüphanelerinde çalışmalar yaptı. Eski Kıpçak uygarlıklarını araştırmaya yönelik düzenlenen gezilere katıldı (Foto 3). Yurtdışından getimiş olduğu kaynaklarını başka bilim insanları ve genç araştırmacılarla paylaşarak Kazakistan'daki Eski Kıpçak sahasındaki araştırmaların gelişmesine katkıda bulundu.

Fotoğraf 1. S. Kudasov'un “Dana Hikar Sözi” Adlı Çalışması

Birkaç bilimsel projelerde yer alarak Türkolojinin gelişmesine büyük oranda katkı sağladı. Kazakistan'ın Kültür Bakanlığı tarafından desteklenen “Medenî Miras” (Мәдени мұра) programı çerçevesinde 2007-2009 yılları arasında R. Süleymenov Doğu Bilimler Enstitüsünün, 2008 yılında Abay Kazak Millî Pedagojik Üniversitesinin, 2011-2014 yılları arasında Uluslararası Türk Akademisinin araştırmacılarıyla birlikte Orta Dönem Türk metinlerini detaylı bir düzeyde ele alarak dil tarihi ile halk tarihinin birlikte incelenmesi hususundaki meseleleri gündeme getirdi. Tarih biliminde kullanılacak Kazak Türkçesiyle yazılmış kaynakların zenginleştirilmesi konusunda büyük katkı sağladı.

2005 yılından itibaren sürekli olarak yayımlanmaya başlayan Kazakistan Bilim ve Eğitim Bakanlığının “Qazaqstannıń Gıımı Älemi” dergisinin ve aynı şekilde M.Avezov Devlet Üniversitesine bağlı Türkoloji Araştırma Merkezinin “Qazaqtanuv” dergisinin çıkmasında ve yurt dışında tanınmasında büyük emek sarf etti.

öğütlerinden oluşmakta ve birinci şahıs tarafından anlatılmaktadır. Bundan dolayı S. Kudasov, eseri “Bilge Hikar Tarihi” demekten ziyade “Bilge Hikar Sözi” olarak adlandırmanın doğru olacağını savunmaktadır (WEB-3: Kudasov, 1990).

2007 yılında bilime katkısından dolayı Kazakistan Kültür ve Bilgi Bakanlığının, 2009 yılında Macaristan'ın Uluslararası Kumanya Kun-Kıpçak Kurumunun, 2013 yılında Ermenistan'ın Millî Bilimler Akademisinin Onur ödülünü aldı. 2016 yılında Eski Ermeni Kıpçak yazılarını araştırması ve bu araştırmalara ait çeviri yazıları dolayısıyla Uluslararası Türk Akademisi tarafından teşekkür belgesi ile onurlandırılmıştır (WEB-5).

Fotoğraf 2. S. Kudasov, Ermenistan'daki Kıpçak kentinde Ermenistanlı bilim insanlarıyla (WEB-4)

Eserleri

Kitapları

- Armyan Jazulı Qıpşaq Eskertkişi "Dana Hikar Söziñiñ" Tili.* Monografi. – Almatı: Gılım Yayını, 1990. – 120 s.
Dana Hikar dñ Ulna Aytqan Ösiyetteri. – Şmkent: Jibek Jolı Yayını, 2000. – 31 s.
Ortalıq Aziya men Qazaqstan Tarihine Qatısı Armyan Derektemeleri. (N. Bazılhan ile birlikte) – Almatı: Dayk-Press Yayını, 2010. – 248 s.

Makale ve Bildirileri

- Armyan Jazulı Qıpşaq Eskertkişi "Dana Hikar Sözi" Jayında. *Joğarı Käsibi Dayındıq Jüyesinde Bilim Beriv Sapasın Arttırudñ Qazirgi Kezeñdegi Mäseleleri. Halıqaralıq Gılimi-Ädistemelik Konferensiyanıñ Materiyaldarı.* – Şmkent, 2003. s. 209-213.
 Armyan Jazulı Qıpşaq Eskertkişi "Dana Hikar Sözi" Tilindegi Arab-İran Sözdere. // *OQPUW-niñ 10 jıldığına arnalğan "Bilim Beru Men Gılim Damuıñ Özeği Mäseleleri" Attı Gılimi-Teoriyalıq Konferensiyanıñ Materiyaldarı.* – Şmkent, 2003. s. 109-111.
 Armyan Jazulı Qıpşaq Eskertkişeri jäne Qazaq Tiliniñ Tarihi Mäselesi. *Ahmet Yesevi Üniversitesi Türkologiya Dergisi*, No: 4, 2016. s. 69-79. (S. Törebekova ile birlikte).
 Armyan Jazulı Qıpşaq Eskertkişeri Tili Men Qazaq Tilindegi Ortaq Sözdik Qordñ Siypatı. *Qazaqstan Respublika Bilim Jäne Gılim Miyniystrligi A. Yasauwiy Atındağı Halıqaralıq Qazaq-Türük Uniyversiyeti Türkologiya Gılimi-zertteu Instiytutu Uyımdaystıruwmen "Qazaq Memlekettiligindegi Qazaq Handığıñıñ Orni" Attı Halıqaralıq Gılimiy-Teoriyalıq Konferensiyanıñ Materiyaldarı.* 19–21 Mamır. – Türkistan, 2016. s. 533-541.
 Armyan Jazulı Qıpşaq Eskertkişeriniñ Qazaq Tiliniñ Tariyhına Qatısı Mäselesine. *QR Bilim Jäne Gılim Ministrliğı Qazaq Memlekettik Qızdar Pedagogikalıq Universiteti Jäne Halıqaralıq Türki Akademiyasınıñ Uyımdaystıruwimen Professor A. Qurışjanulınıñ 85 Jıldığına Oray Ötken «Professor A. Qurışjanulı jäne Türki Düniyesi: Til, Tarih, Ruhaniyat» Attı Halıqaralıq Gılimi-Teoriyalıq Konferensiyanıñ Materiyaldarı.* 27 Qarasha. – Almatı, 2015. s. 80-83. (S. Törebekova ile birlikte).
 Armyan Jazulı Qıpşaq Tiliniñ Eskertkişeri. *Qazaq Ädebiy Tiliniñ Tarihiy Közderi* (Gılimi Jiynaq). – Almatı: Gılım, 1989. s. 177-184.
 Armyan Qıpşaq Tilindegi Eskertkişterdi Zertteudñ Erekselikleri. *Altaiystiyyka jäne Türkologiya Jurnalı.* No: 2. – Astana, 2011. s. 79-83.
 Armyan-Qıpşaq Eskertkişeri Tili Sözdik Qorın Qazaq Tilimen Salıstıruw Nätiyelerinen. *Milli Medeniyet.* No: 25. Afyonkarakisar-Kazan, 2014. s. 85-90.
 Armyan-Qıpşaq Eskertkişeri Tili Sözdik Qorınıñ Qazaq Tili Leksiykasimen Sabaqtastığı Men Ayırmaşılığı. *Qazaqtanuw Jurnalı.* No: 2(27), – Şmkent, 2013. s. 37-41.
 Armyan-Qıpşaq Eskertkişeri Tilindegi Dawıssız Dibıstardñ Grafonetiyykalıq Erekselikleri. *Qazaqstanıñ Gılimi Älemi - Nauçnyy Miyr Kazahstana – Scientific World Of Kazakhstan Halıqaralıq Gılimi Jurnalı,* No: 5(39)-6(40), 2011. s. 16-19.
 Armyan-Qıpşaq Eskertkişeri Tiliniñ Leksiyalıq Quramı Jayında. "Damıta Oqtudağı İnnovatsiyalıq Tehnologiyalardıñ Ädisnamalıq Negizderi": P.G.D., Professor Amangeldi Japbarovtıñ 70 Jıldığına Arnalğan Halıqaralıq Gılimi-Praktikalıq Konferensiya Materiyaldarı. – Şmkent, 2012.
 Armyan-Qıpşaq Eskertkişeri Tiliniñ Morfologiyalıq Erekselikleri. "Äuezov Oquları – 2013" Halıqaralıq Gılimi-Praktikalıq Konferensiya Materiyaldarı. – Şmkent, 2013.

- Arman-Qıpşaq Jazba Eskertkişeri. *Toqsan Eki Bauwlı Qıpşaq: Bultıñ Ata Urpaqtarı*. – Qızılorda, 2009. s. 816-819.
- Arman-Qıpşaq Tilindegi Sot Jazbalarının Tarihi-Tildik Mañızını (XVI-XVII gg.). *Qazaqstanñıñ Gılimi Älemi - Nauçnyy Mir Kazahstana – Scientific World Of Kazakhstan Halıqaralıq Gılimiy Jurnalı*, 2016. s. 62-70.
- Arman-Qıpşaqtañıñ Kavkazda jäne Europada. “Türki Jazıu Qıpşaqı Aşılumıñ 120 Jıldığına Arnalğan «Euraziyalıq İntegratsiya: Tarih jäne Qazirgi Kezeń» Attı Respublikalıq Gılimiy-Teoriyalıq Konferentsiyanıñ Materialdarı. – Şımkent, 2013.
- “Dana Hikar sözi” Tilindegi Daustı Dıbıstardıñ Grafo-Fonetiikalıq Ereşelikleri. “Gasırlar Toğısındağı Türki Örkeniyeti: Sayasat, Ekonomika Jäne Mädeniyet” Halıqaralıq Gılimiy-Täjiriyyelik Konferentsiyanıñ Materialdarı. 19-20 Säuir. – Oral, 2007. s. 89-92.
- “Dana Hikar sözi” Tiliniñ Keybir Grafo-Fonetiikalıq Ereşelikleri. *Tyurkskaya Fonetiika-90 i Vsesoyuznaya Konferentsiya*. 26-28 Noyabrya 1990 g. Tezisi Dokladov. – Alma-Ata, 1990. s. 63-68.
- “Dana Hikar Sözi” Tiliniñ Morfologiyalıq Ereşelikleri. *Halıqaralıq Türkitanu Simpoziumı*. 28-29 Säuir. – Astana, 2011 j.
- “Dana Hıykar Sözi” Eskertkişi Tilindegi Kirme Sözder. *Qazaq Tili – Gılim Tili*. –Almatı: Gılim,1989. s. 140-141.
- “Dana Hıykar Sözi” Jazba Eskertkişin Zertteuwdiñ Mañızını. *Joğarı Käsibiy Dayındıq Jüyesinde Bilim Beruw Sapasın Arttırıwdıñ Qazirgi Kezeńdegi Mäseleleri*. Halıqaralıq Gılimiy-Ädistemelik Konferentsiyanıñ Materialdarı. – Şımkent, 2003. s. 213-216.
- Dana Hikar Hikayası. Audarması, Faksimilesi, Gılimi Tüsiniktemesi. *Ädabi Jädigerler*. 20 Ciltli. C. 20. – Almatı: Taymas Yayın Evi, 2013. s. 376-378.
- “Kamenets Hronikası” (XVII g.) Tilindegi Zat Esim Jurnaqtarınıñ Siypatı. *Qazaqtanu Jurnalı*. No: 3(20)-4 (21), 2011. s. 68-71.
- Eski Qıpşaq Tiline Arnalğan Zertteu (Esbosinov E. Eski Qıpşaq Tiliniñ Leksika-Grammatikalıq Ereşelikleri. Abuw Haiyan Eñbegi Boyınşa, XIV g.). *Qazaqstanñıñ Gılimi Älemi - Nauçnyy Mir Kazahstana – Scientific World Of Kazakhstan Halıqaralıq Gılimiy Jurnalı*, No: 3(13)-4(14), 2007. s. 208-209.
- Keyki batır tuwralı. *Qazaqtanuw-Kazahovedeniye Jurnalı*, No: 3(16)-№4(17), 2010. s. 22-28.
- Kıpçakça Yazmış Eserleri Araştırma ve İncelenme Meseleleri. *Altaiystıyka jäne Türkologiya Jurnalı*. – Astana, No: 1, 2011. s. 53-58.
- Kıpçak Tilindegi Jazma Esteliykerdiy İzildöö Maseleleri. *İ. Arabaev Kırgız Mamlekettik Universiyetiniñ “Jarçısı”, Filologiyalıq İlimder Çıgarılıçı*. No: 3. – Bışkek, 2010. s. 13-19.
- Körkem Şığarmadağı Avtor Tili (Ä.Nurpeyisovtıñ “Qan men ter” Triylogiyası boyınşa). *Materiyalı Respublikanskoy Nauçnoy Konferentsii Molodih Uçenih i Spetsiyalizıstov po Obşçestvennum Naukam, Posvyaşçennoy 110-y Godovşçiyne so Dnya Rojdeniya V.İ. Lenina*. 17-18 Aprelya 1980 g. Teziysi Dokladov. – Alma-Ata: Nauka,1981. s. 199-200.
- Kavkaz Qıpşaqtañıñ jäne Arman-Qıpşaq Eskertkişeri. *Etnos jäne Til. Akademiyk Ä.T. Qaydardıñ 85 Jıldığına Arnalğan Halıqaralıq Gılimiyteoriyalıq Konferentsiyanıñ Materialdarı*. – Almatı, 2009. s. 78-82.
- Kavkaz Qıpşaqtañıñ jäne Arman-Qıpşaq Eskertkişeri. *Etnos Jäne Til. Akademiyk Ä.T. Qaydardıñ 85 Jıldığına Arnalğan Halıqaralıq Gılimiyteoriyalıq Konferentsiyanıñ Materialdarı*. – Almatı, 2009. s. 78-82.
- Kavkaz Qıpşaqtañıñ jäne Arman-Qıpşaq Eskertkişeri. *Qazaqtanuw Jurnalı*, No: 3(08)-4(09), 2008. s. 127-133.
- Kavkaz Qıpşaqtañıñ. *Toqsan Eki Bauwlı Qıpşaq: Bultıñ Ata Urpaqtarı*. – Qızılorda, 2009. s. 812-816.
- Kavkazsırtı Jerindegi Türki-Qıpşaq Negizdi Arman Antropniymderi. *Abay Atındağı QazUPU Habarşısı. Fiylogiya Seriyası*. – Almatı, 2016. s. 158-168.
- Leksişeskie Osobennosti Armanopismennogo Kıpçakskogo Pamyatnika “Slovo Mudrogo Hikara” (XVI-XVII vv.). *Türkologiyalıq Jıynak*, İ. – Bışkek: Bilge, 2008. s. 52-55.
- Leksişeskiye Osobennosti Yazıka Armanopismennogo Kıpçakskogo Pamyatnika “Slovo Mudrogo Hikara”. *Materiyalı V Vserossiyskoy Tyurkologiyçeskoy Konferentsii, Posvyaşçennoy 80-Letiyyu İnstıtuta İstorii, Yazıka İ Literaturı Uwfıymnskogo Nauçnogo Tsentra RAN Ural-Altay: Çerez Veka V Buduşçee*. 21-22 İunya. C. 2. – Ufa, 2012.
- Leksişeskiye Osobennosti Armano-Kıpçakskogo Pamyatnika “Slovo Mudrogo Hikara» (XVII vv.). *Third International Congress on Turkic Civilization Globalization and Turkic Civilization*. – Bıshkek, May 28-31, 2007. s. 27-28.
- Qıpşaq Eskertkişeri Tiliniñ Özindik Morfologiyalıq Ereşelikleri Jayında. *Türki Halıqtarınıñ Tariyhı Men Mädeniyeti – Qazaq Handığıñıñ Ruhaniy Özeği Attı Halıqaralıq Gılimi-Täjiriyyelik Konferentsiyanıñ Eñbekteri*. 4-7 Jeltosqan. – Şımkent: Älem Baspası, 2015. –s. 322.
- Qıpşaq Tilindegi Jazba Eskertkişterdi Zertteu Mäseleleri. *Bügingi Türkologiyanıñ Özeği Mäseleleri Men Keleşegi (Ortaq Til, Tariyh jäne Älipbiy)*. III Halıqaralıq Türkologiya Kongresiniñ Materialdarı. – Türkistan, 2009. s. 173-176.

- Qıpşaq Tilindegi Jazba Eskertkişterdi Zertteu Mäseleleri. *Bügingi Türkologiyannıñ Özekti Mäseleleri Men Keleşegi (Ortaq Til, Tariyh jäne Älipbi). III Halıqaralıq Türkologiya Kongresiniñ Materiyaldarı.* – Türkistan, 2009, s. 173-176.
- Qıpşaq Tilindegi Ortağasırlıq Jazba Eskertkişterdi Zertteudiñ Keybir Mäseleleri. *Qazaqstanıñ Gıluu Men Ömiri Halıqaralıq Jurnalı*, № 1, 2009. – Almatı, s. 58-62.
- Qıpşaq Tilindegi Ortağasırlıq Jazba Eskertkişterdi Zertteudiñ Keybir Mäseleleri. *Qazaqstanıñ Gıluu men Ömiri Halıqaralıq Jurnalı*, No: 1, 2009. – Almatı, s. 58-62.
- Qumıq jırları: Kartkojak buwlan Maksuman. *Qazaqtanu Jurnalı*. No: 1 (35), 2015, s. 156-160.
- Qumıqtardıñ Naurız Jırı. *Qazaqtanu Jurnalı*. No: 1 (30), 2014, s. 147-152.
- Qumıqtardıñ Qazaq Jırları. *Qazaqtanu Jurnalı*. No: 2 (31), 2014, s. 91-106.
- Qazaqtıñ Etnografıyalıq Kategoriyalar, Uğımdar Men Atawlarınıñ Dästürlü Jüyesi. Entsiklopediya. *Qazaqtanu Jurnalı*. No: 1 (30), 2014, s. 159-161.
- Temirlan jäne Onıñ İzbasarlarınıñ Tarihi-II. *Qazaqtanu Jurnalı*, No: 3(16)-№4(17), 2010, s. 55-59.
- Torgovaya Leksiyka v Yazıke Armyano-Kıpçakskiyh Pamyatniykov XVI-XVII vv. *Molodej i Nauçno-Tehničeskii Progress. Tezisi Dokladov Konferentsii Molodih Uçenih AN KazSSR, -Alma-Ata: Nauwka*, 1986, s. 237-238.
- Tovma Metsopetsi. Temirlan jäne Onıñ İzbasarlarınıñ Tarihi-I. *Qazaqtanu Jurnalı*, No: 2(15), 2010, s. 41-46.
- V-XVII Gasırlardağı Ortalıq Aziya men Qazaqstan Tarihinä Qatıstı Arman Derekközderi. *Qazaqstanıñ Gıluu Älemi - Nauçniy Mir Kazahstana – Scientific World Of Kazakhstan Halıqaralıq Gıluu Jurnalı*, No: 2(12), 2007, s. 189-193.
- V-XVII Gasırlardağı Ortalıq Aziya men Qazaqstan Tarihinä Qatıstı Arman Derekközderi. *Ural-Altay: Çerez Veka V Buduşçee: Materiyalı VI Vserossiyskoy Tyurkologičeskoy Konferentsii (S Mejdunarodnım Uçastiyem)*. - Ufa: İİL UNTS RAN, 2014, s. 225-229.
- V-XVII Gasırlardağı Ortalıq Aziya men Qazaqstan Tarihinä Qatıstı Arman Derekközderi. *Qazaqtanu-Kazahovedeniye Jurnalı*, No: 1(02), 2007, s. 12-15.
- XVI-XVII gg. Arman-Qıpşaq Tilindegi Sot Jazbaları. *Ahmet Yesevi Üniversitesi Türkologiya Dergisi*. No: 5, 2016, s. 21-29.
- XVI-XVII ğğ. Arman Älipbiyimen Jazılğan Qıpşaq Tili Eskertkişteri: Zerttelui men Özekti Mäseleleri. *“The Kipchaks of Eurasia: History, Language, And Written Records” Materials Of International Scientific Conference Republic Of Kazakhstan.* – Astana, 2013, s. 251-260.
- Ortağasırlıq Arman Jazulı Qıpşaq Eskertkişterin Zertteu Mäselesi. *Jalpi Til Bilimi jäne Türki Tilderiniñ Özekti Mäseleleri». Halıqaralıq Gıluu-Teoriyalıq Konferentsiyanıñ Materiyaldarı. QR Mädeniyet miyniystrliginiñ Til komiteti, L.N. Gumilyev Euraziya Ultıq Universiteti.* - Astana, 2010, s. 150-155.
- Virmenski Litopisni Djerela Pro Turetsko-Tatarski Nabigi Na Ukraïnu V XVI-XVII St. *Naukovi Zapiski Ternopilskogo Natsionalnogo Pedagogičnogo Universiyetetu İmeni Volodimira Gnatyuka. Seriya: İstoriya*. No: 1, 2014, s. 197-208.
- Yavleniye Transnimizatsii V Tyuwrkskoy Toponomii. *Vestnik Kirgızskogo natsionalnogo Universiyeta Im. İ. Arabaeva, Filologičeskıye Nauki*: 9 Vipusk. – Bişkek, 2012, s. 91-95.

Kaynakça

- KUDASOV, Seysenbay (1990). *Arman Jazulı Qıpşaq Eskertkişi “Dana Hikar Söziñiñ” Tili*. Monografi. – Almatı: Gıluu Yayını. – 120 s.
- TANAVOVA, Jupar (2016). “S.J. Qudasov: Arman Jazulı Qıpşaq Eskertkişterin Zertteu Qazaqstanda Gana Emes, Ärisi Älemdik Türkologiyada, Berisi Keñes Odağında Kenjelep Damp Kele Jatqan Gıluu Salası”. *Ahmet Yesevi Üniversitesi Türkologiya Dergisi*. No: 5, 2016, s. 3-21.
- WEB-1: https://www.youtube.com/watch?v=_nl2Ls_m64g (Erişim tarihi: 12.04.2024)
- WEB-2: <https://shymkala.kz/index.php/culture/item/2924-til-tarikhy-nan-İt-tarikhy-n-izdegen-alyım> (15.04.2024)
- WEB-3: <https://anatili.kazgazeta.kz/news/42942> (Erişim Tarihi: 17.04.2024)
- WEB-4: <https://mezgil.kz/e/action/ShowInfo.php?classid=16&id=1494> (18.04.2024)
- WEB-5: https://kaz.inform.kz/news/halykaralyk-turki-akademiyasy-astanada-biliktı-audarmashylardy-marapattady_a2968047/ (Erişim tarihi: 25.04.2024)
- WEB-6: <https://scholar.google.ru/citations?user=8lkIZ2cAAAAJ&hl=ru> (Erişim tarihi: 20.04.2024).